

- Han uttrykte sig så om sin kunst, at bådebygning er det arbeide, som man snarest glemmer bort; man må holde på i et for ikke at komme ud af øvelsen.

Jeg traf oftere sådanne selvlærde «bådsmede», og en af dem uttrykte sig så om kunsten, at hvad det kom an på, det var ikke regler og passer som mål, men «skjønne-kraftens. Det var mig, som om disse folk skulde være fødte med øxen i hånden og med båd-skabelunen i hovedet, så de kun, som sagt, trængte til øvelse. Sagen er, at fra liden af hører hver gut de ældre idelig tale om sine både med både kyndighed og iver, og den, som har nogen praktisk sands og gave, lever sig ind i tingen og får det på en følelse, hvordan båden skal være.

Oftere får dog bådsmeden sin skolegang derved, at han arbeider som håndlanger med en mester - hvad enten han nu gjør det som en tjener, eller han har givet sig ind hos mesteren i den hensigt at lære.

Om en af de mest anseede bådsmede i *Hemnæs* blev det fortalt, at han fra sit 18de år til nu, han er 45, vel havde bygget en 150 storbåde foruden mange småbåde. En sådan mand, som har gjort bådbyggeriet til sin profession og levevei, bygger dels for egen regning til salg, og dels lader sig leie til at komme hen og bygge for andre for dagløn og kost.

En bonde, jeg talte med i samme præstegjeld, har også lært sig kunsten af sig selv og har nu på nogle år drevet arbeidet som en bifortjeneste. Han har bygget alene og i lag med andre en 80-90 storbåde.

En færing (den mindste båd) kan en mand sætte sammen på 8 dage. Men at bygge en storbåd (fembøring) er et arbeide på 30 dage - så man forstår, at en sådan bådsmed kan da i sine leveår få adskillige dages øvelse.

Enkelte bådsmede ere især kjendte som udmærkede til at gjøre småbåde, andre have mere udelukkende kastet sig på storbåd-arbeide. Men denne fordeling af arbeidet virker også til, at kunsten og færdigheden bliver større.

Når man kommer længere nord, nordenfor Ranen, hører man mere og mere om, at også finner give sig af med at bygge både. Ja, det ældste sagn om en bådbygger, jeg traf til at høre, var om en fin *Ommund Hvalvaagen* fra *Lødingen*, hvis både bleve berømte og endnu kjendes under det navn *Ommunds-både*. En af disse, en trerums-båd, hører nu hjemme på *Vormedal, Grytø-landet, i Throndenæs*; den er 60-70 år gammel, har været brugt bestandig og er i brug endnu. Den havde ikke holdt så længe ud, var den ikke bygget så godt og af god al-furu. Den ser uanseelig ud. Min fortæller var i besøg hos eieren og skulde være med i båden til kirke. «Skal vi bruge den stygheden? Vi kan nu vel ikke vove os over sundet engang på den!"Bi bare - skal du se!» Og snart roede den forbi alle de andre kirkebåde, og på hjemveien fik de prøve den både under krydsning og fordevind, og den blev fremdeles alles bas.

En anden fin der nord i Throndenæs-egnen (fra *Reisen*, * *Tranø*, som nu må være meget gammel, hvis han lever, var også en så anset bådbygger, at man foretrak hans både for selve Ranens.

Da jeg fortalte dette til en bådbygger i Ranen, svarede han, at «finnen - når han bliver hag (kunstfærdig), så bliver han udmærket». «Der var en fin her på Helgeland, som var skomager - men jeg vil se på den, som kommer fra en mester, og som er bedre lært end ham,» føiede han til.

Sådanne ere de almuesmænd, fra hvis arbejds-skur disse både udgå, ja, under hvis hænder gennem slægternes løb den smukke og i visse retninger udmærkede bådform er udviklet. Hænderne ere klumpede nok, med deres tykke, trælkede hud, og det kan være, at øxen i altfor stor fortrolighed har taget bort lidt af fingrene her og der og gjort dem endda buttere. Men det kommer ikke så meget an på hånden som på øiet og tanken.

* Jfr. *Sørreisa Bygdebok* bd. I, sd. 343.

Idretteslinja på Tromsdalen vgs. lærer båtbruk ved Lenvik Museum.